

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Agder
v/ nemnd for studentsaker
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 04.04.2024
Deres ref.:
Vår ref.: 24/02525 (24/2023)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 24/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder (heretter UiA) i sak KLL-sak 25/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 26.01.2023, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 26.01.2023, uten at flere medlemmer var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/03147 (24/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c. Klageren ble i brev 22.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering.

Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], representert ved advokat Kristoffer Dalvang og Svein Wrennevik ved forrige behandling av saken. Klageren fikk høsten [REDACTED] opptak til [REDACTED] i [REDACTED] ved UiA. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av en firetimers hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], våren 2022. Eksamen teller 80 prosent av karakteren i emnet.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget at flere av oppgavene på eksamen var publisert på nettsiden «chegg.com». Emneansvarlig varslet 30.05.2022 om at han mistenkte at studenter under eksamen hadde distribuert oppgaver på eksamen og fått svar på disse. På bakgrunn av dette kontaktet sekretariatet for klagenemnda ved UiA samme dato de som styrer nettsiden. I «Request of an Honor Code Investigation» datert 30.05.2022 etterspurte UiA opplysninger både om studentene som sendte inn deler av eksamensoppgavene og om studentene som hadde funnet de innsendte spørsmålene og svarene på disse. Sekretariatet mottok deretter opplysninger fra nettsiden (udatert) om hvilke studenter som hadde sendt inn eksamensspørsmål. Disse opplysningene viste at klageren sin private e-postadresse hadde sendt inn to eksamensspørsmål til nettsiden under eksamen.

I brev 03.06.2022 ble klageren forhåndsvarslet om mistanken om at det var reist sak om mistanke om fusk knyttet til å presentere andres arbeid som sitt eget og brudd på eksamensreglementet. Klageren ble invitert til samtale, samt også orientert om regelverket, videre saksgang, og sine rettigheter. Klageren leverte ikke noen redegjørelse, og UiA sendte derfor klageren en påminnelse 27.06.2022.

I e-post 27.06.2022 uttalte klageren til institusjonen at h[REDACTED]n hverken hadde kopiert andres arbeid eller samarbeidet med noen under eksamen.

I saksfremlegg 28.06.2022 har sekretariatet for klagenemnda ved UiA vurdert saken. Sekretariatet har i saksfremlegget vurdert at klageren fusket forsettlig under eksamen ved å ha distribuert eksamensoppgaven, som var i strid med eksamensreglementet. I vurderingen ble det vektlagt at dokumentasjonen fra «chegg.com» viser at klageren sendte inn to av eksamensspørsmålene til nettsiden under eksamensgjennomføringen. De anbefalte annullering og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023, og viste til at det var skjerpene for reaksjonen at klageren tidligere hadde vært utestengt på grunn av fusk.

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 17.08.2022. De fant at klageren forsettlig hadde fusket under eksamen ved å ha distribuert deler av eksamensoppgaven, som var i strid med eksamensreglementet. I vurderingen ble det lagt avgjørende vekt på dokumentasjonen fra nettsiden «chegg.com». De presiserte at det var irrelevant når svarene fra nettsiden ble mottatt. Vurderingen var for øvrig i tråd med sekretariatets saksfremlegg 28.06.2022. Klagenemnda ved UiA fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt fra 24.08.2022 til 20.06.2023.

I e-post 24.08.2022 anfører klageren at vedtaket er uriktig. Klageren bestrider å ha fusket, og anfører at reaksjonen er for streng.

I brev 07.09.2022 (oppgitt som 24.08.2022 i forrige vedtak) påklaget klagerens advokat vedtaket. I klagen anføres det at det ikke er tilstrekkelig bevist at klageren har distribuert eksamensoppgaven. Det vises til at klageren har levert inn en selvstendig besvarelse. I tillegg anføres det at skyldformen må settes ned til uaktsomhet, da klageren ikke mente å ha

distribuere oppgavetekst, men å søke på problemstillingen på internett. Det anføres at eksamen ikke annulleres og at klageren ikke utestenges.

Lederen ved klagenemnda ved UiA vurderte klagen 20.09.2022 på fullmakt, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. I vurderingen er det presisert at lederen av klagenemnda ved UiA ser alvorlig på kjøp av bruk av tjenester fra nettsiden «chegg.com» under eksamen, og at slike handlinger vil kunne svekke troverdigheten av en viktig samfunnsinstitusjon. Det vises til at distribusjon av oppgaveteksten til en nettside som publiserer løsningsforslag gjør det mulig for andre studenter å finne og bruke denne løsningen. Klagenemnda ved UiA sitt tidligere vedtak ble opprettholdt. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

I brev 07.11.2022 oversendte klagerens advokat enda en supplerende klage i saken. Det anføres at vedtaket er ugyldig fordi det er beheftet med saksbehandlingsfeil. Det vises til at klagenemnda ved UiA sin avgjørelse av 21.09.2022 ikke ble truffet av en vedtaksfør nemnd, jf. uhl. § 5-1 (1) og (4).

I brev 09.11.2022 innga UiA et tilsvarende i saken. I brevet opplyses det om at UiA har revidert retningslinjene for klagenemnda, slik at klagenemndas leder kan vurdere klagen alene dersom det ikke fremkommer nye opplysninger i klagen som er egnet til å endre vedtaket. Vedlagt var de reviderte retningslinjene.

I e-post 25.01.2023 etterspurte sekretariatet for Felles klagenemnd ytterligere opplysninger fra UiA knyttet til hvilke spørsmål som var lastet opp via klagerens e-postadresse på nettsidene til chegg.com. UiA svarte samme dato at klageren hadde lastet opp eksamensoppgavens spørsmål 2 og 3. Opplysningene ble oversendt klagerens advokat 26.01.2023 med en invitasjon til å kommentere opplysningene. I e-post 27.01.2023 ble det informert om at det var foretatt et advokatbytte i saken. Opplysningene ble derfor sendt til den nye advokaten 27.01.2023. Advokaten kommenterte ikke opplysningene.

I forrige møte i Felles klagenemnd 26.01.2023, ble det besluttet å innhente bekreftelse på at lederen av klagenemnda ved UiA har fått delegasjonsmyndighet fra styret ved UiA til å vurdere klagen. I e-poster datert 27.01.2023 og 05.02.2023 oversendte UiA vedtakene om delegasjon, saksfremlegg og de reviderte retningslinjene. Disse ble oversendt klagerens advokat 09.02.2023. I e-post 09.02.2023 innga klagerens advokat en kommentar i saken i tråd med tidligere anførsler. Advokaten anfører at klagen skulle vært behandlet av en samlet klagenemnd, og ikke av lederen av klagenemnden alene. Vedtaket må derfor oppheves på grunn av ugyldighet.

Saken står for øvrig for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens eksamen er en del av vurderingsgrunnlaget i emnet, og er følgelig omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved UiA § 31 andre ledd hva som skal anses som fusk:

§ 31. Fusk eller forsøk på fusk

...

2. Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

- å ha ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen
- å presentere andres arbeid som sitt eget
- ...
- å handle i strid med denne forskriften eller retningslinjer for den enkelte eksamen
- ...

Det fremgikk videre av eksamensoppgaven at:

«Besvarelsen på oppgaven skal være selvstendig arbeid. Kommunikasjon med andre om oppgaven, distribuering av oppgaveteksten eller utkast til svar er ikke tillatt. Det stilles ikke krav om litteraturliste.»

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. Det fremgikk av eksamensoppgavens forside at det skulle leveres et «selvstendig arbeid», hvor «distribuering av oppgaveteksten» ikke var tillatt. Enhver form for distribusjon under eksamen, vil således være «i strid med retningslinjene for den enkelte eksamen» og dermed fusk i forskriftens forstand.

I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på opplysningene om at sensor om fant eksamensspørsmålene publisert på nettsidene til «chegg.com» og opplysningene om at klageren sin private e-postadresse ble brukt til å laste opp to av eksamensspørsmålene på denne nettsiden. Nemnda viser til opplysningene om at eposten er brukt til å laste opp eksamensoppgavens spørsmål 2 og 3. Nemnda har ikke grunnlag for å betvile disse opplysningene, og viser til at UiA fikk opplysninger fra nettsiden om tidspunkt for når eksamensspørsmålene ble lastet opp, hvilke spørsmål som ble lastet opp, tidspunkt det ble gitt svar på spørsmålet, og hvilken e-postadresse som var brukt. Nemnda finner det samlet sett overveiende sannsynlig at klageren har distribuert deler av eksamensoppgaven under eksamen.

Felles klagenemnd har kommet til at klageren objektivt sett har handlet i strid med reglene for den enkelte eksamen, jf. forskrift om studier og eksamen ved UiA § 31 andre ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av eksamen.

Det saksforhold i form av distribusjon av oppgaven som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det distribusjonen som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling. Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at handlingen skal ha oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet. Nemnda har etter dette funnet at klageren har handlet med forsett.

Nemnda har merket seg anførselen om at skyldformen må settes ned til uaktsomhet, da klageren ikke mente å distribuere oppgaveteksten. Nemnda bemerker at forsettkravet ikke krever hensikt om fusk. Det er tilstrekkelig å konstatere at en student bevisst har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene ved den enkelte undervisningsinstitusjonen. En slik forståelse av regelverket er også lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 s. 995.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Saksbehandlingen

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at vedtaket er ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil. Det er vist til at det kun var lederen av klagenemnda ved UiA som behandlet saken klagebehandlingen, og at nemnda følgelig ikke var vedtaksfør.

Etter uhl. § 4-8 fjerde ledd kan vedtak om utestengelse påklages etter reglene i forvaltningsloven, og særskilt klageorgan oppnevnt av departementet, Felles klagenemnd, er klageinstans. Videre følger det av uhl. § 5-1, første ledd, andre punktum at institusjonens nemnd for studentsaker ikke skal behandle klager over vedtak som skal behandles av særskilt nasjonalt klageorgan, altså Felles klagenemnd. Det er dermed ikke en saksbehandlingsfeil at UiAs klagenemnd selv ikke vurderte hvorvidt klagen skulle sendes til Felles klagenemnd eller ikke.

Etter fvl. § 33 andre ledd skal underinstansen ved klage på vedtak foreta de undersøkelser av vedtaket som klagen gir grunn til, og dersom de finner klagen begrunnet kan de oppheve eller endre vedtaket. Etter fvl. § 33 fjerde ledd skal avgjørelsen sendes klageinstansen så snart saken er tilrettelagt dersom vedtaket ikke blir opphevet eller endret.

Lederen ved klagenemnda ved UiA sin avgjørelse 21.09.2022 om å opprettholde vedtaket og sende saken videre til Felles klagenemnd, er ikke å regne som et nytt vedtak som fordrer nemndas sammensetting etter uhl. § 4-8 tredje ledd jf. 5-1 fjerde ledd. Det følger av brev 31.08.2022 at lederen ved klagenemnda ved UiA traff avgjørelsen 21.09.2022 på fullmakt fra klagenemnda selv. Dette er i henhold til institusjonens retningslinjer for klagenemnda ved UiA kapittel 3 punkt 9 om at klagenemnda kan delegere til nemndas leder å alene behandle klager over vedtak om annullering og utestenging. Nemnda finner ikke at saken er beheftet med saksbehandlingsfeil.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av eksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiA har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – var på til sammen 8 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas over 20 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av underinstansen.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 15.02.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetting av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 15.02.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA i sak KLL-sak 25/22, annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 08.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.